

Nr 67

Utlåtande i anledning av motioner om lagstiftning för kontroll av hälsofarliga ämnen och produkter.

Andra lagutskottet har behandlat två till lagutskott hänvisade motioner, I: 763 av herr *Johansson, Knut*, och II: 880 av herr *Johnsson* i Blentarp m. fl.

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om lagstiftning avseende hygieniska gränsvärden för hälsofarliga ämnen och produkter samt om att ämnen och produkter vilkas ingående beståndsdelar överskrider gränsvärdet icke får saluföras eller brukas inom landet samt att utredningen jämväl bör taga ställning till frågan om märkning av hälsofarliga ämnen och produkter där en exakt kemisk deklaration ingår och att gränsvärdet för varje beståndsdel anges».

Över motionerna har utskottet i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden från giftnämnden och arbetsmedicinska institutet.

Motionerna

Utgångspunkten för motionsyrkandet är de risker som föreligger inom byggnadsindustrin vid användning av klister innehållande lättflyktiga lösningsmedel. Utöver förgiftningsrisk i samband med inandning påtalar motionärerna risker för hud-, ögon- och slemhinneskador. Till detta kommer en påtaglig fara för explosion och brand. För att skapa säkra förhållanden på arbetsplatserna efterlyser motionärerna fasta normer för jämförelsevärden, t. ex. riskvärden för teknisk luftkontroll och hygieniska gränsvärden. Genom att förbjuda överskridande av fastställt gränsvärde skulle det bli möjligt att få en bättre kontroll av hälsofarliga ämnen och produkter. Detta syfte skulle också främjas genom en komplettering av märkningen av hälsofarliga varor med en exakt kemisk deklaration samt angivande av det fastställda gränsvärdet för varje beståndsdel.

Gällande bestämmelser

Bestämmelser om hälsofarliga ämnen och produkter återfinns i ett flertal författningar. De centrala författningarna på området utgörs av läkemedelsförordningen, giftförordningen, bekämpningsmedelsförordningen och narkotikaförordningen. Bestämmelser om hälsofarliga ämnen finns också i för-

fattningar rörande bl. a. livsmedel, fodermedel, arbetarskydd, explosiva och brandfarliga varor samt förbränning av eldningsolja. Trots mängden författningar tillförs varumarknaden i vårt land i snabb takt produkter som utgör miljögifter eller i varje fall innefattar risker för den yttre miljön och vilka faller utanför den kontrollagstiftning som samhället för närvarande har till sitt förfogande. Sådana varor kan alltså tillverkas, importeras, saluföras eller hanteras utan förhandskontroll eller iakttagande av säkerhetsföreskrifter.

Syftet med lagstiftningen angående hälsofarliga varor är att samhället genom olika krav på registrering, deklaration och märkning och genom olika restriktioner beträffande tillverkning, handel, användning och hantering av varan i möjligaste mån skall begränsa de med varan förenade riskerna. I förevarande sammanhang skall redogöras något för bestämmelserna i giftförordningen, bekämpningsmedelsförordningen och arbetarskyddslagstiftningen av intresse för motionsyrkandet. För ytterligare information om bestämmelser angående hälsofarliga varor hänvisas till utskottets utlåtande 2LU 1967: 66.

Förordningen om gifter och andra hälsofarliga varor den 14 december 1962 (giftförordningen) reglerar hälsofarliga varor, varmed förordningen förstår ämne eller beredning, som med hänsyn till varans egenskaper och användning kan befaras förorsaka död, sjukdom eller kroppsskada hos människor. De hälsofarliga varorna delas in i gifter och vådliga ämnen. Till gifter hänförs dels varje ämne, som endast eller huvudsakligen används vid framställning av läkemedel och som socialstyrelsen förklarat skall betraktas som gift, dels varje annat hälsofarligt ämne, vars hantering är förenad med synnerligen stor hälsorisk. Till vådliga ämnen hänförs övriga hälsofarliga varor. Vid utlämnandet av hälsofarlig vara från tillverkningsställe och försäljningsställe skall förpackningen enligt 17 § i princip vara märkt på sådant sätt att riskerna för förgiftning eller annan skada genom varan i möjligaste mån begränsas. Av märkningen skall, såvida giftmyndigheten ej föreskriver annat, framgå vilket eller vilka ämnen, som förlämnar varan dess hälsofarliga egenskaper. En kvalitativ deklaraionsplikt föreligger således. Vid tillkomsten av bestämmelsen diskuterades om deklaraionsplikten borde utsträckas att även omfatta varans kvantitativa sammansättning. Föredragande departementschefen avvisade emellertid en sådan ordning (se propositionen 1962: 184).

Kravet på deklaraionsplikt tar endast sikte på överlåtelse eller utlämnande av hälsofarlig vara. Det avser inte att sådan vara, som används inom exempelvis ett industriföretag, nödvändigtvis skall vara märkt med uppgift om innehållsämnen, då den hanteras inom företaget och det på betryggande sätt är sört för att den som handskas med varan inte löper risk för att förgiftas eller eljest skadas av varan. I sådana fall torde ofta lämplig signalmärkning eller kortfattad varningstext med uppgift om riskerna vara till fyllest. I tillämpningskungörelsen föreskrivs bl. a. att förpackningen vid överlåtelse av gift eller vådligt ämne skall vara märkt med varans namn och uppgift om

dess karaktär av gift respektive vådligt ämne. Vidare föreskrivs att, om det inte framgår av varans namn vilket eller vilka ämnen som förlänar varan dess hälsofarliga egenskaper, uppgift härom skall ingå i märkningen genom kemisk eller annan allmänt vedertagen entydig benämning. Någon skyldighet att utmärka *hygieniska gränsvärden* föreskrivs däremot inte. Med sådana värden brukar man förstå den halt av ett visst ämne som luften inte bör överskrida i en lokal där människor stadigvarande vistas.

På sådana hälsofarliga varor som utgörs av registrerade bekämpningsmedel äger giftförordningen tillämpning endast såvitt gäller tillverkning och införsel. I övrigt gäller bestämmelserna i *bekämpningsmedelsförordningen den 14 december 1962*. Med bekämpningsmedel förstås i denna förordning ämnen och beredningar som är avsedda att användas till skydd mot egendomsskada, sanitär olägenhet eller dylikt, förorsakad av växter, djur, bakterier eller virus. Bekämpningsmedel får i princip inte saluhållas, överlåtas eller användas utan att vara registrerat hos giftnämnden (2 §). I ansökan om registrering skall bl. a. avges fullständig deklaration rörande medlets sammansättning och uppgift om beredningsform. Vidare skall ansökan innehålla erforderliga uppgifter, som kan tjäna till ledning för bedömning av graden av medlets giftverkan eller annan skadlig inverkan på människor, husdjur, vilt, nyttoinsekter eller nyttoväxter. Vid registreringen skall giftnämnden hänföra medlet till en av tre faroklasser, alltefter medlets giftighet, samt fastställa påskrift på förpackningen. Sådan påskrift skall innehålla bl. a. namn på och mängd av verksamma beståndsdelar i medlet samt, om nämnden inte bestämmer annorlunda, namn på övriga beståndsdelar hänförliga till gifter eller vådliga ämnen i den mån dessa förlänar varan hälsofarliga egenskaper. Vid utlämnande från tillverkningsställe och försäljningsställe skall förpackningen vara märkt med denna påskrift. Överlåtelse får endast ske i tillverkarens originalförpackning.

Enligt 11 § *arbetarskyddslagen den 3 januari 1949* åligger det arbetsgivaren att vidta sådana åtgärder att fara i möjligaste mån undgås att arbetstagare skadas genom eldfarliga, explosiva, frätande, giftiga eller eljest hälsofarliga ämnen. I arbetarskyddskungörelsen föreskrivs att vid arbete, där gift eller annan hälsofarlig vara kommer till användning eller där arbetsförhållandena eljest kan medföra förgiftnings- eller smittofara, betryggande skyddsåtgärder skall vara vidtagna. Gift eller annan hälsofarlig vara skall, i den mån det skäligen kan ske med hänsyn till förhållandena, ersättas med icke hälsofarlig eller mindre hälsofarlig vara. Några författningsbestämmelser angående *hygieniska gränsvärden* finns inte inom arbetarskyddslagstiftningen. Däremot kommer inom kort att föreligga en förteckning utarbetad av arbetsmedicinska institutet i samråd med socialstyrelsen och yrkesinspektionen över ett 70-tal sådana gränsvärden. Avsikten är att förteckningen skall tjäna som en rekommendation för berörda parter och kunna utgöra en bakgrund för yrkesinspektionens ingripanden.

1967 års riksdag

Frågan om lagstiftning angående hygieniska gränsvärden har inte tidigare behandlats i riksdagen. Däremot var frågan om fullständig deklaration av hälsofarliga varors innehåll föremål för behandling i riksdagen hösten 1967.

I motioner hade yrkats att fabrikanter och importörer av kemisk-tekniska preparat skulle åläggas en lagstadgad skyldighet att på anfordran av statliga organ lämna varudeklaration över preparat, som kunde befaras medföra risk för förgiftningsolyckor. Motionerna behandlades av *andra lagutskottet*, jämte andra motioner, i utskottets utlåtande *2LU 1967:66*. I sitt yttrande sammanfattade utskottet först gällande bestämmelser om registrering och deklaration på följande sätt:

Sålunda gäller att läkemedel vid utlämnandet skall vara fullständigt deklarerat såväl beträffande sammansättningen som halten av olika beståndsdelar. Läkemedel som tillhandahålles förbrukaren i tillverkarens originalförpackning skall dessutom vara registrerat hos medicinalstyrelsen. Registreringsplikt gäller också för bekämpningsmedel. Vid registreringen, som sker hos giftnämnden, skall medlet vara såväl kvalitativt som kvantitativt deklarerat. För hälsofarliga varor, till vilka kemisk-tekniska preparat i stort sett torde vara att hänföra, gäller ingen registreringsplikt eller kvantitativ deklara-tionsplikt. Däremot föreskrives att varan vid utlämnandet från tillverkningsställe och försäljningsställe skall vara kvalitativt deklarerad. Av påskrift på förpackningen skall framgå vilket eller vilka ämnen som förlänar varan dess hälsofarliga egenskaper.

Utskottet uttalade sig därefter för en samordning av kontroll- och registreringsmyndigheternas verksamhet och ansåg att frågan om en sådan samordning borde bli föremål för närmare utredning. Därefter fortsatte utskottet:

Vid en sådan utredning skulle även andra frågor med anknytning till kontrollen av kemiska preparat kunna tas upp. En sådan fråga är huruvida det får anses tillfredsställande med endast kvalitativ deklara-tionsplikt för hälsofarliga varor eller om det, såsom motionärerna föreslår, bör införas jämväl kvantitativ deklara-tionsplikt eller registreringstvång. I anslutning härtill vill utskottet för egen del uttala att en allmän skyldighet att registrera samtliga hälsofarliga varor skulle medföra stora praktiska svårigheter och därför bör övervägas endast om mycket starka skäl föreligger. Personella och tekniska resurser för en sådan registrering torde kunna uppbringas endast på lång sikt. Huruvida behov kan föreligga att registrera vissa preparat, som bedöms som särskilt farliga, får den fortsatta utvecklingen på området utvisa. En skärpning av kontrollen över hälsofarliga varor bör enligt utskottets uppfattning i första hand inriktas på en vidgad deklara-tionsplikt. En sådan kan till en början övervägas i den försiktiga form som föreslås i motionerna I: 27 och II: 40 och som innebär att tillverkare eller importör av kemisk-tekniska preparat vid anfordran av statligt organ skall avge fullständig deklaration av preparatet. Därigenom skulle den värdefulla insamling av toxikologiskt material, som sker vid den till karolinska sjukhuset knutna giftinformationscentralen, underlättas för det fall information på frivillig väg inte skulle kunna erhållas.

Utskottet hemställde med hänvisning till det anförda att riksdagen som sin mening skulle ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført om utredning av kontrollåtgärder beträffande kemiska substanser och preparat. I skrivelse nr 405 till Kungl. Maj:t tillkännagav riksdagen att utskottets hemställan bifallits.

Miljökontrollutredningen

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för jordbruksdepartementet den 11 april 1969 särskilda sakkunniga för att utreda organisationen av ett informationssystem dels på miljövårdsområdet, dels i fråga om gifter och andra preparat som kan vara skadliga från hälso- och miljösynpunkt. De sakkunniga skulle också undersöka om det behövs en utvidgad uppgiftsskyldighet för tillverkare, förbrukare m. fl. berörda i fråga om användningen av miljöfarliga och hälsofarliga ämnen.

Sedan riksdagens skrivelse 1967: 405 överlämnats från socialdepartementet till jordbruksdepartementet utvidgade chefen för sistnämnda departement den 23 maj 1969 uppdraget till utredningen om information på miljövårdsområdet att även omfatta kontrollen av miljöfarliga produkter. I tilläggsdirektiven sägs att den utvidgade utredningen bör omfatta granskning av de bestämmelser rörande kontroll av miljöfarliga produkter som finns för närvarande. De sakkunniga skall pröva i vilken utsträckning och på vilka sätt lagstiftningsområdet bör utvidgas. Vidare anføres i direktiven:

En huvudlinje för lagstiftningen bör vara att den som importerar eller här i landet tillverkar en produkt som kan misstänkas ha miljöfarliga egenskaper eller som innehåller ämnen med ofullständigt kända effekter skall kunna åläggas att redovisa vilka ämnen som ingår i produkten och i princip svara för att denna inte vid normal användning och destruktion får skadliga verkningar från miljövårdssynpunkt.

De sakkunniga bör överväga införandet av en ökad registreringsplikt beträffande produkter som innehåller dokumenterat miljöfarliga ämnen. Det ter sig naturligt att registreringsplikten till en början inriktas på särskilt miljöfarliga ämnen och produkter och att den, efter hand som kontroll vunnits över dessa, utsträcks även till övriga ämnen och produkter av miljöfarlig art. För såväl registreringspliktiga varor som andra synes det angeläget att de sakkunniga överväger åtgärder som möjliggör reglering av tillverkning, import, försäljning, användning och förstöring av produkter som innehåller miljöfarliga ämnen.

De sakkunniga arbetar under benämningen miljökontrollutredningen.

Remissyttrandena

Båda remissinstanserna ställer sig avvisande till en utredning om lagstiftning av det slag motionärerna efterlyser.

Giftnämnden bekräftar i sitt yttrande att arbete med sådana preparat som motionärerna avser — klistertyper i vilka stora mängder av vissa organiska lösningsmedel ingår — är förenat med hälsorisker om inte speciella försiktighetsmått vidtas under arbetet. Att komma till rätta med riskerna genom en lagstadgad skyldighet att ange hygieniska gränsvärden på varan ställer sig nämnden dock frågande inför. Nämnden anför:

(Med hygieniska gräns- eller riktvärden) brukar förstås den halt av ett visst ämne, som luften icke bör överskrida i en lokal, där människor stadigvarande vistas. Vilken mängd av ämnet som i verkligheten uppnås per en viss volym är beroende såväl av egenskaperna hos ämnet självt och hos det preparat i vilket detta ingår som av arbetssätt och ventilationsförhållanden. Ett visst hygieniskt gränsvärde för ett ämne torde sålunda inte kunna läggas till grund för förbud mot användningen av ett speciellt preparat. Det har däremot normgivande betydelse vid bedömningen av förhållandena på en arbetsplats, där preparatet används. Det torde emellertid knappast vara av större praktisk betydelse att gränsvärden av denna typ anges på förpackningen. Däremot är det viktigt att existerande risker och uppgifter om ingående ämnen som förorsakar riskerna tydligt anges på sätt som stadgas i gällande lagstiftning.

Nämnden erinrar i anslutning till det sist anförda om att hälsofarlig vara skall vara märkt med uppgift om de med varan förenade hälsoriskerna och att det eller de ämnen som förlänar varan de hälsofarliga egenskaperna skall vara entydigt kvalitativt deklarerade på förpackningen. Nämnden tillägger:

Det kan inte uteslutas att efterlevnaden på denna punkt icke är helt tillfredsställande beträffande alla preparat. Delvis kan detta i så fall bero på att de reella möjligheterna till övervakning hittills varit alltför små. I den mån en bristande efterlevnad gäller preparat innehållande organiska lösningsmedel kan det också sammanhånga med vissa speciella gränsdragningssvårigheter i anslutning till bedömningen av riskerna.

Giftnämnden anför avslutningsvis att den inlett en utredning rörande i handeln varande klistor, främst golvklistor, och märkningen av dessa produkter. Huruvida resultatet av utredningen kan påkalla en ändring av gällande giftlagstiftning är vanskligt att förutse. Däremot anser nämnden att vad man redan vet om hälsoriskerna i samband med sådana klistor ytterligare understryker det tidigare i olika sammanhang uttalade behovet av en förstärkning och samordning av tillgängliga toxikologiska resurser.

Arbetsmedicinska institutet upplyser inledningsvis om sitt arbete med färdigställande av en förteckning över hygieniska gränsvärden för ett 70-tal ämnen och fortsätter:

Erfarenheten har utvisat att det är opraktiskt att inkludera dessa hygieniska gränsvärden i en lagstiftning eftersom en dylik förteckning måste revideras regelbundet med hänsyn till vetenskapens framsteg. En jämförelse mellan mätningar av luftens halt i arbetslokaler och dylika hygieniska gränsvärden förutsätter en värdering av sakkunnig personal. Om förebyggande

åtgärder för att förhindra skador vid hantering av giftiga ämnen skall bli effektiv förutsättes att företagshälsovård finns på de enskilda arbetsplatserna och att yrkesinspektionens kontrollverksamhet är tillräckligt utbyggd. En utredning av dessa frågor torde inte ge några ytterligare erfarenheter av värde och institutet vill därför avstyrka en utredning om lagstiftning avseende hygieniska gränsvärden.

Motionärerna framhåller även att gränsvärden i ämnen eller produkter skall fastställas i lag efter en utredning. Det torde vara mycket svårt att fastställa en viss maximihalt för en giftig substans i en handelsvara eller produkt eftersom hälsoriskerna är beroende av hur handelsvaran eller produkten hanteras, vilka skyddsåtgärder som vidtages osv. I vissa undantagsfall kan det vara lämpligt att fastställa ett gränsvärde för ett ämne, t ex bensol eller att helt förbjuda dess användning i en viss arbetsprocess, då ämnet kan ersättas med ett mindre giftigt ämne utan tekniska olägenheter.

När det gäller frågan om märkning av hälsofarlig vara med en exakt kemisk deklARATION jämte angivande av gränsvärdet för varje beståndsdel ställer sig institutet också avstyrkande och anför:

Beträffande kravet på en exakt kemisk deklARATION är ett deklARATIONstvång utan tvivel aktuellt ur hälsosynpunkt men om en fullständig och exakt deklARATION skall vara av värde ur hälsosynpunkt förutsätter det stora kunskaper hos förbrukaren för att bedöma denna deklARATION.

Ur förebyggande synpunkt torde det vara mera betydelsefullt att genom märkning ange de huvudsakliga beståndsdelarna och de särskilda åtgärder som måste vidtagas ur hälsosynpunkt. I många fall måste dessa skyddsåtgärder vara särskilt avpassade för den enskilda arbetsplatsen eller för den speciella arbetsprocessen och sådana specialföreskrifter kan icke angivas i samband med märkningen. Vissa försök till klassificering ur hälsosynpunkt har redan gjorts i samband med den s. k. YSAM-märkningen och i samband med en hygienisk varudeklARATION, som provats vid användning av vissa färger och förtunningsmedel. I det senare fallet får man uppgifter om hälsofarliga ämnen och de koncentrationsområden som är aktuella vid de föreliggande produkterna. I detta sammanhang måste också erinras om de insatser giftnämnden gör i sin uppföljning av utvecklingen i fråga om hälsofarliga varor och bekämpningsmedel. Information och undervisning är sedan av stor betydelse för effektivt förebyggande åtgärder, särskilt när det gäller användning i hemmen. På de arbetsställen, där en fullständig företagshälsovård etableras kommer en tillfredsställande bevakning av dylika risker att kunna upprätthållas. Det är också önskvärt att yrkesinspektionen genom en lämplig utbyggnad får tillräckliga resurser för att utöva sin kontrollverksamhet inom detta område. Dessutom bör resurser tillskapas för nödvändiga stickprovskontrollanalyser för fastläggande av att en handelsvara håller den i deklARATIONEN enligt YSAM-märkningen eller den hygieniska deklARATIONEN angivna sammansättningen (Yrkeshygienisk varuinformation för färgindustrins produkter).

Utskottet

Med utgångspunkt från de risker som föreligger inom byggnadsindustrin vid användning av klister innehållande lättflyktiga lösningsmedel efterlyser motionärerna fasta normer i form av jämförelsevärden, t. ex. riktvärden för

teknisk luftkontroll och hygieniska gränsvärden för hälsofarliga ämnen och produkter. Genom att förbjuda ett överskridande av fastställt gränsvärde skulle man kunna skapa säkrare förhållanden på arbetsplatserna och få en bättre kontroll över användningen av hälsofarliga varor. Detta syfte skulle ytterligare främjas om hälsofarliga varor märktes med en exakt kemisk deklARATION och med gränsvärdet för varje beståndsdel. Motionärerna hemställer att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär utredning om lagstiftning beträffande här angivna frågor.

Den nuvarande lagstiftningen om hälsofarliga varor föreskriver att sådan vara skall vara märkt med uppgifter om de med varan förenade hälsoriskerna. Det stadgas vidare att det eller de ämnen som förlämnar varan de hälsofarliga egenskaperna skall vara entydigt kvalitativt deklarerade på förpackningen. Hälsofarliga varor som utgörs av registrerade bekämpningsmedel skall vara såväl kvalitativt som kvantitativt deklarerade. Någon skyldighet att utmärka hygieniska gränsvärden föreskrivs däremot inte. Med sådana värden brukar man förstå den halt av ett visst ämne som luften inte bör överskrida i en lokal där människor stadigvarande vistas.

Vid många slag av arbeten uppkommer damm, rök, gas eller ånga som kan förorena luften på arbetsplatsen. Graden av förorening kan därvid bli så stor att hälsorisker kan uppstå för personer som vistas i arbetslokalen. Vid en undersökning på yrkesmedicinska kliniken vid lasarettet i Lund har exempelvis framkommit att hälsorisker kan uppkomma vid arbete med lösningsmedelsbaserade kontaktlim. Ett annat exempel är koloxidrisker i bilverkstäder. För att kunna bedöma och avgöra om luftföroreningarna har någon hälsovådlig eller besvärande verkan krävs kännedom om halten av ämnet i luften. Dessa mätvärden bör sedan jämföras med för ämnena på ett eller annat sätt fastställda hygieniska rikt- eller gränsvärden. Förteckningar över sådana värden för olika ämnen angivande halterna i luften har sammanställts i flera länder. Dessa halter är i allmänhet bestämda på sådant sätt att om de inte överskrides, ämnena i fråga inte anses medföra någon skadlig verkan. Någon förteckning av nu nämnt slag har hittills inte funnits i vårt land.

Enligt utskottets mening är det ur arbetarskyddssynpunkt angeläget att möjligheter skapas för en tillfredsställande kontroll av luftföroreningar på arbetsplatserna. Utvecklingen inom arbetslivet, framför allt på det kemisk-tekniska området, har medfört att behovet av skärpta insatser i detta avseende successivt ökat. Till ledning för såväl arbetstagare och arbetsgivare som för yrkesinspektionen och andra företrädare för arbetarskyddet kan en förteckning över hygieniska riktvärden för ämnen som medför luftföroreningar på arbetsplatserna framstå som erforderlig. Utskottet vill därför instämna med motionärerna när de efterlyser sådana gränsvärden. Arbetsmedicinska institutet har uppgivit att en förteckning över rekommenderade hygieniska riktvärden kommer att publiceras senare i år och

att det är institutets avsikt att utge en eventuellt reviderad och kompletterad upplaga av förteckningen varje år. Huruvida en sådan av institutet utgiven förteckning kan anses vara en tillräcklig åtgärd på området eller behov föreligger av i lag eller annan författning fastslagna normer, kan man ha delade meningar om. Mot en lagstiftning har remissinstanserna såsom redovisats i det föregående anfört en del skäl. Eftersom utredning redan pågår inom den i våras tillkallade miljökontrollutredningen av en rad frågor som tangerar föreliggande problem och översyn av arbetarskyddslagstiftningen i enlighet med riksdagens begäran tidigare i år planeras av Kungl. Maj:t, finner utskottet det lämpligt att frågan om hygieniska gränsvärden tas upp i något av dessa båda sammanhang.

När det gäller det av motionärerna framställda yrkandet om utredning angående exakt kemisk deklARATION av hälsofarliga varor, vill utskottet erinra om att denna fråga inryms i de för miljökontrollutredningen utfärdade direktiven. Motionärernas utredningsönskemål på denna punkt är således redan tillgodosett.

Med hänvisning till vad utskottet ovan anfört får utskottet hemställa,

A. att riksdagen med anledning av motionerna I: 763 och II: 880 i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna vad utskottet anfört om utredning av frågan om hygieniska gränsvärden;

B. att motionerna — till den del de inte besvaras genom utskottets hemställan under A. — inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 oktober 1969

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand (s), Dahlberg (s)*, Wanhainen (s)*, Österdahl (fp), Kilsmo (fp), Andreasson (cp), Ivar Andersson (s) och Blomquist (m);

från andra kammaren: herrar Gustavsson i Alvesta (cp), Jönsson i Ingemarsgården (fp), fröken Wetterström (m), herrar Svensson i Kungälv (s), Göransson (s), Nordberg (s), Nilsson i Kalmar (s) och fru Håvik (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.